

ΑΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διάλεξη #11:

Αστική Ανταγωνιστικότητα και Αστική ανθεκτικότητα

Διδακτική Ομάδα

Δημήτρης Καλλιώρας, Καθηγητής ΤΜΧΠΠΑ ΠΘ (dkallior@uth.gr)

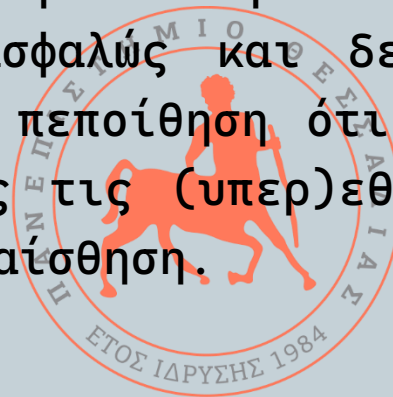
Σπύρος Νιαβής, Επ. Καθηγητής ΤΜΧΠΠΑ ΠΘ (spniavis@uth.gr)

Ο Ρόλος των Πόλεων στο Πλαίσιο της Οικονομικής Ολοκλήρωσης

-3-

- Οι πόλεις έχουν παύσει να αποτελούν, απλώς, γεωγραφικά υποσύνολα των κρατών, τείνοντας να καταστούν αυτόνομες χωρικές οντότητες της παγκόσμιας οικονομίας της οποίας μάλιστα, σε αρκετές περιπτώσεις, είναι οι κινητήριοι μοχλοί.
- Βεβαίως, η ενδυνάμωση του ρόλου των πόλεων στο διεθνές οικονομικό σύστημα ασφαλώς και δεν αναιρεί τη σημασία του εθνικού παράγοντα. Η πεποίθηση ότι η αστική ανάπτυξη δύναται να προέλθει αγνοώντας τις (υπερ)εθνικές πολιτικές δεν μπορεί παρά να αποτελεί ψευδαίσθηση.

Ανταγωνίζονται οι Πόλεις

-4-

- Η έννοια της αστικής ανταγωνιστικότητας δεν έχει οριστεί σαφώς, καθότι η ανταγωνιστικότητα καθαυτή χάνει τη συνεκτικότητά της όταν αναφέρεται σε κοινωνικές συναθροίσεις στο χώρο.
- Αστική ανταγωνιστικότητα: ο βαθμός ικανότητας των πόλεων να ικανοποιούν τις απαιτήσεις των διεθνών αγορών, υπό συνθήκες ελεύθερης αγοράς, εξασφαλίζοντας τη μακροχρόνια διατήρηση και διανομή υψηλών επιπέδων εισοδήματος και απασχόλησης στους πολίτες τους.
- Οι πόλεις επιδιώκουν να αυξήσουν το βαθμό «επενδυσιμότητάς» τους ενισχύοντας την ελκυστικότητά τους αναφορικά με τις δυνητικές αγορές-στόχους και περιορίζοντας τα χαρακτηριστικά που δρουν αντίστροφα. Οι πόλεις οι οποίες αποτυγχάνουν να εκπληρώσουν αυτό το στόχο περιέρχονται σε δυσχερή θέση.

Η Έννοια της Αστικής Ανταγωνιστικότητας: Μια Επικίνδυνη Ιδεοληψία;

-5-

- Μήπως ο ορισμός της αστικής ανταγωνιστικότητας είναι μια φτωχή μεταφορά του ορισμού της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων;
- αγνοούνται ποιοτικές παράμετροι (περιβάλλον, πολιτισμός, αισθητική, ασφάλεια, δικαιοσύνη) οι οποίες δεν έχουν άμεσο αντίκτυπο στο εισόδημα και στην απασχόληση (έχουν όμως άμεσο αντίκτυπο στην ευημερία).
- η αύξηση της ευημερίας μιας πόλης δεν γίνεται κατ' ανάγκη σε βάρος της ευημερίας μιας άλλης (αντιθέτως, η αύξηση της ευημερίας μιας πόλης ενδέχεται να αποτελεί προϋπόθεση για την αύξηση της ευημερίας μιας άλλης).
- η απώλεια (έλλειψη) ανταγωνιστικότητας δεν θέτει σε άμεσο κίνδυνο τη βιωσιμότητα μιας πόλης

Η Έννοια της Ανθεκτικότητας

-6-

- Η έννοια της ανθεκτικότητας (resilience) προέρχεται από τις επιστήμες του περιβάλλοντος, της υγείας και της κοινωνίας και περιγράφει τη(ν) (βιολογική) ικανότητα της προσαρμογής και της ευδοκίμησης ενός (οικο)συστήματος ή ενός οργανισμού υπό αντίξοες (περιβαλλοντικές) συνθήκες, έπειτα από μία διαταραχή.
- Μεταφερόμενη στο πεδίο της οικονομικής επιστήμης, η ανθεκτικότητα εκλαμβάνεται στη βάση της ικανότητας επιστροφής μιας οικονομίας σε συνθήκες ισορροπίας.
- Παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις στα επιμέρους επιστημονικά πεδία, η έννοια της ανθεκτικότητας εμφανίζει θετική χροιά (είναι επιθυμητή) και διέπεται από μία αίσθηση κανονικότητας (εμμέσως πλην σαφώς υποδηλώνεται μια κατάσταση ισορροπίας στην οποία το σύστημα καλείται να παραμείνει ή να επιστρέψει).

Η Έννοια της Ανθεκτικότητας στο Επιστημονικό Πεδίο της Περιφερειακής Επιστήμης (I)

-7-

- Ειδικότερα στο πεδίο της περιφερειακής επιστήμης, η έννοια της ανθεκτικότητας τείνει, εσχάτως, να καταστεί εξαιρετικά δημοφιλής, αντανακλώντας, εν πολλοίς, το αίσθημα της ανασφάλειας και της αβεβαιότητας το οποίο κυριαρχεί στις περιφερειακές οικονομίες αρκετές εκ των οποίων έχουν καταστεί (εξαιρετικά) ευάλωτες στις επιπτώσεις / παρενέργειες της παγκοσμιοποίησης και της ολοκλήρωσης.
- Προς αποφυγή σύγχυσης, κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί η διαφοροποίηση της έννοιας της ανθεκτικότητας από αυτή της ευπάθειας. Καίτοι συγγενείς, οι έννοιες της ανθεκτικότητας και της ευπάθειας είναι διακριτές: η ευπάθεια αναφέρεται στην εγγενή ανικανότητα ενός συστήματος πριν τη διαταραχή ενώ η ανθεκτικότητα στην επίκτητη ικανότητα ενός συστήματος μετά τη διαταραχή.

Η Έννοια της Ανθεκτικότητας στο Επιστημονικό Πεδίο της Περιφερειακής Επιστήμης (ΙΙ)

-8-

- Η διάκριση μεταξύ ευπάθειας και ανθεκτικότητας είναι σε θέση να αποκαλύψει την πιθανότητα ανάκυψης επίμονα δυσμενών επιπτώσεων σε μια περιφέρεια, έπειτα από μια διαταραχή, όπως αυτή προκύπτει βάσει των εγγενών (ευπάθεια) και των επίκτητων (ανθεκτικότητα) χαρακτηριστικών της. Η καλύτερη περίπτωση (μικρότερο ρίσκο) είναι αυτή κατά την οποία μια περιφέρεια αφενός δεν είναι ευπαθής και αφετέρου είναι ανθεκτική. Η χειρότερη περίπτωση (μεγαλύτερο ρίσκο) είναι αυτή κατά την οποία μια περιφέρεια και είναι ευπαθής και δεν είναι ανθεκτική. Στις ενδιάμεσες περιπτώσεις ρίσκου, μια περιφέρεια χαρακτηρίζεται είτε «αυτοδημιούργητη», όταν είναι ανθεκτική παρότι είναι ευπαθής, είτε «άσωτος υιός», όταν δεν είναι ανθεκτική παρότι δεν είναι ευπαθής.

Ιδιότητες μιας Ανθεκτικής Περιφέρειας (I)

-9-

- Η ανθεκτικότητα είναι μια έννοια ελατή (εύπλαστη, σφυρηλατήσιμη): εκλαμβάνεται με διαφορετικό τρόπο από διαφορετικούς ανθρώπους (αυτός ίσως να είναι ένας επιπλέον λόγος ο οποίος συνηγορεί στη δημοφιλία της). Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, η επισκόπηση της βιβλιογραφίας καταδεικνύει ότι η ανθεκτικότητα μιας περιφέρειας εδράζεται στην ικανότητά της να προβλέπει μια διαταραχή, να προετοιμάζεται για να την αντιμετωπίσει ή για να την αντιπαρέλθει, να την αντιμετωπίζει ή να την αντιπαρέρχεται και να «αναρρώνει» (επανέρχεται) έπειτα από το πέρας της διαταραχής. Συνεπώς, παρότι η ανθεκτικότητα μιας περιφέρειας αξιολογείται έπειτα από το πέρας της διαταραχής, η διαδικασία προκειμένου μια περιφέρεια να καταστεί ανθεκτική (πρέπει να) ξεκινά προτού η διαταραχή λάβει χώρα.

Ιδιότητες μιας Ανθεκτικής Περιφέρειας (II)

10-

- Το ανωτέρω πλαίσιο ανάλυσης αναδεικνύει τις ιδιότητες τις οποίες πρέπει να εμφανίζει μια περιφέρεια ούτως ώστε να θεωρείται ανθεκτική:
- επινοητικότητα: η ικανότητα μιας περιφέρειας να προβλέπει την επερχόμενη διαταραχή, να θέτει προτεραιότητες και να κινητοποιεί το ενδογενές δυναμικό της.
- επίδοση: η ικανότητα μιας περιφέρειας να αξιοποιεί τους πόρους (παραγωγικούς συντελεστές) της.
- πλεονασμός: τα υποκατάστατα (παραγωγικών συντελεστών) τα οποία πρέπει να έχει μια περιφέρεια προκειμένου να εξακολουθεί να λειτουργεί ομαλά σε περίπτωση εμφάνισης κάποιας διαταραχής.
- διαφοροποίηση: η ικανότητα που έχει μια περιφέρεια να διατηρεί μια διαφοροποιημένη παραγωγική βάση αποφεύγοντας την υπερεξειδίκευση.

Ιδιότητες μιας Ανθεκτικής Περιφέρειας (III)

11-

- Το ανωτέρω πλαίσιο ανάλυσης αναδεικνύει τις ιδιότητες τις οποίες πρέπει να εμφανίζει μια περιφέρεια ούτως ώστε να θεωρείται ανθεκτική:
- καινοτόμος μάθηση: η ικανότητα μιας περιφέρειας να διδάσκεται από τις παρελθούσες εμπειρίες προκειμένου να προσαρμόζεται, με τρόπο καινοτόμο, στις νέες συνθήκες.
- συνεκτικότητα: η επικοινωνία η οποία πρέπει να υπάρχει μεταξύ των (επιμέρους ομάδων) ατόμων μιας περιφέρειας ούτως ώστε να διευκολύνεται η ροή των πληροφοριών και η μάθηση και τα αντανεκλαστικά της περιφέρειας να είναι σε εγρήγορση.
- ευστάθεια: η αντοχή που εμφανίζει μια περιφέρεια προκειμένου να αντιμετωπίσει τη διαταραχή χωρίς να αναγκαστεί να υποβαθμίσει το βιοτικό της επίπεδο.

Ιδιότητες μιας Ανθεκτικής Περιφέρειας (IV)

12-

- Το ανωτέρω πλαίσιο ανάλυσης αναδεικνύει τις ιδιότητες τις οποίες πρέπει να εμφανίζει μια περιφέρεια ούτως ώστε να θεωρείται ανθεκτική:
- ταχύτητα: η ικανότητα μιας περιφέρειας να επιτυγχάνει εγκαίρως τους στόχους της προκειμένου να είναι σε θέση να αποφύγει ή να περιορίσει τις (μελλοντικές) απώλειες σε περιόδους κατά τις οποίες μια διαταραχή λαμβάνει χώρα.

Αποτίμηση της Ανθεκτικότητας

-13-

- Η ελατότητα της ανθεκτικότητας ως έννοια καθιστά δύσκολη την αποτίμησή της. Η ανθεκτικότητα μιας περιφέρειας αποτιμάται στη βάση της αξιολόγησης της ικανότητάς της – και με τη βοήθεια διδαγμάτων του παρελθόντος, εφόσον κάτι τέτοιο είναι εφικτό – να διατηρήσει ένα επιτυχημένο μονοπάτι ανάπτυξης έπειτα από μια διαταραχή, ανεξαρτήτως του αν η επιτυχία εκλαμβάνεται σε όρους κάποιου παραδοσιακού δείκτη, όπως η μεγέθυνση ή η μεταβολή της απασχόλησης, ή σε όρους κάποιου σύνθετου δείκτη.

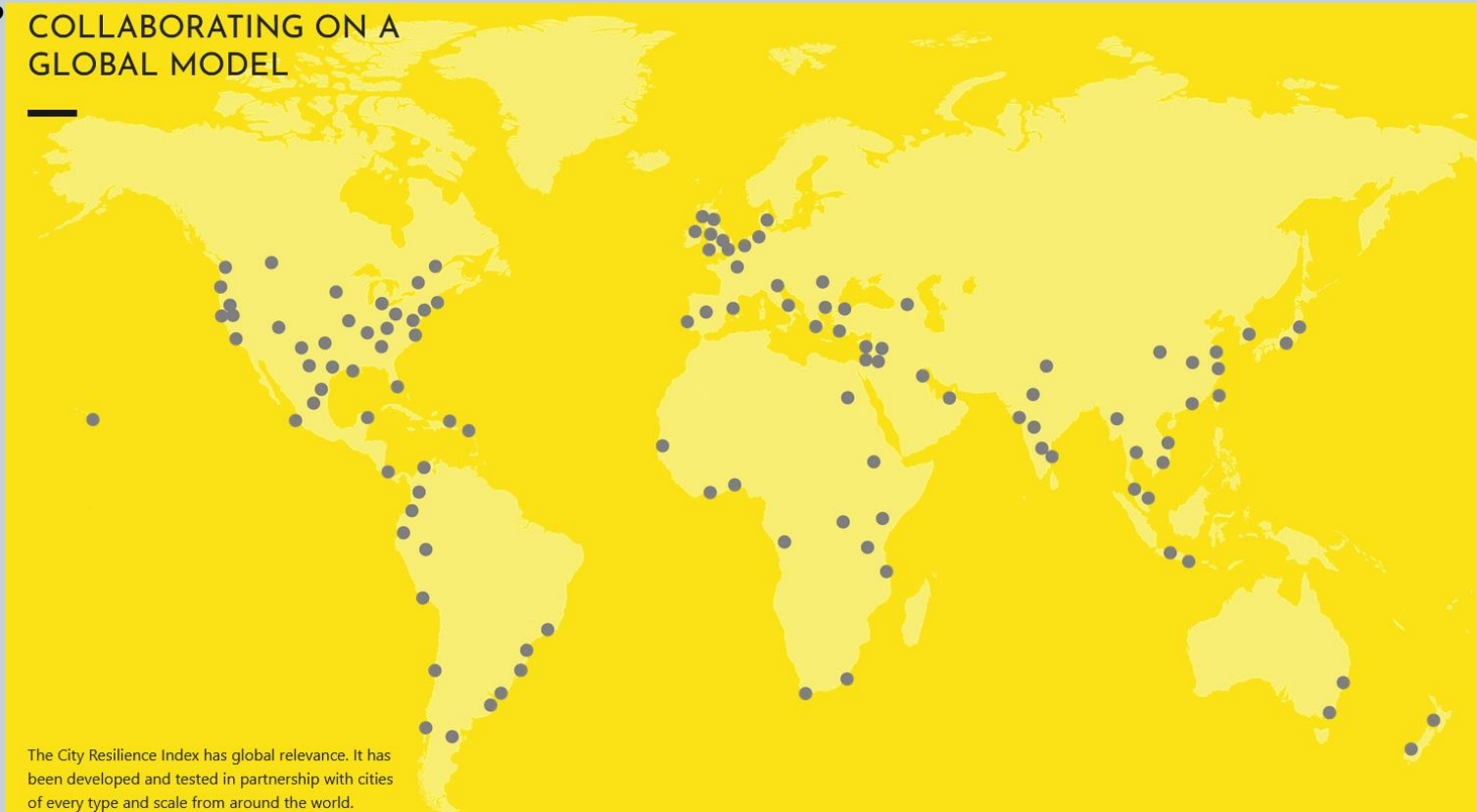

Μέτρηση της Αστικής Ανθεκτικότητας (I)

-14-

- Υπάρχουν πολλά μεθοδολογικά πλαίσια μέτρησης της ανθεκτικότητας
- Παράδειγμα → CITY RESILIENCE INDEX
- 100 Πόλεις

COLLABORATING ON A
GLOBAL MODEL

The City Resilience Index has global relevance. It has been developed and tested in partnership with cities of every type and scale from around the world.

Μέτρηση της Αστικής Ανθεκτικότητας (II)

-15-

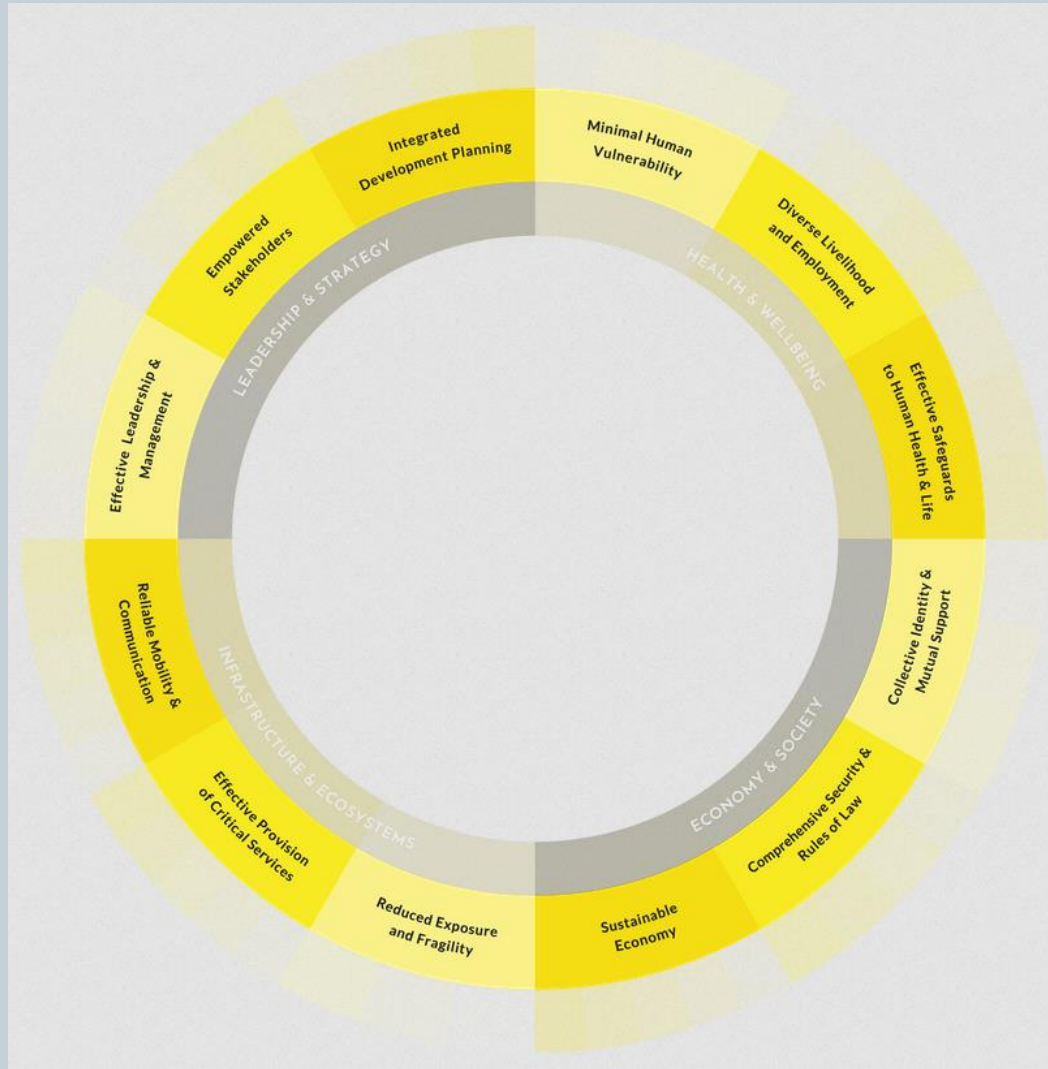
- Το πλαίσιο δομείται από
- 4 Διαστάσεις
- Υγεία και ποιότητα ζωής
- Οικονομία και Κοινωνία
- Υποδομές και Περιβάλλον
- Ηγεσία και στρατηγική
- 12 Στόχους
- 52 Επιμέρους Δείκτες

Μέτρηση της Αστικής Ανθεκτικότητας (III)

-16-

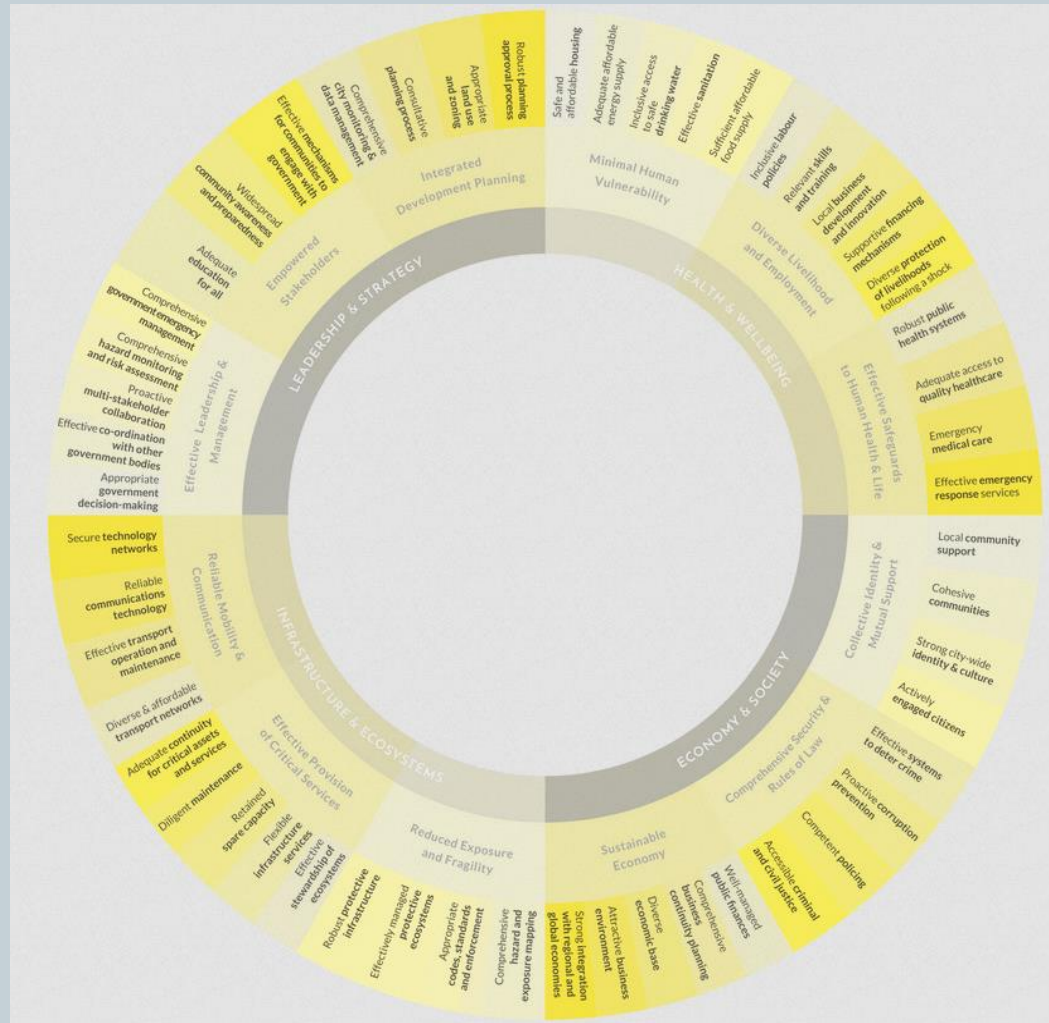
- Σχηματική Απεικόνιση (Διαστάσεις – Στόχοι)

Μέτρηση της Αστικής Ανθεκτικότητας (IV)

-17-

- Σχηματική Απεικόνιση (Διαστάσεις – Στόχοι – Δείκτες)

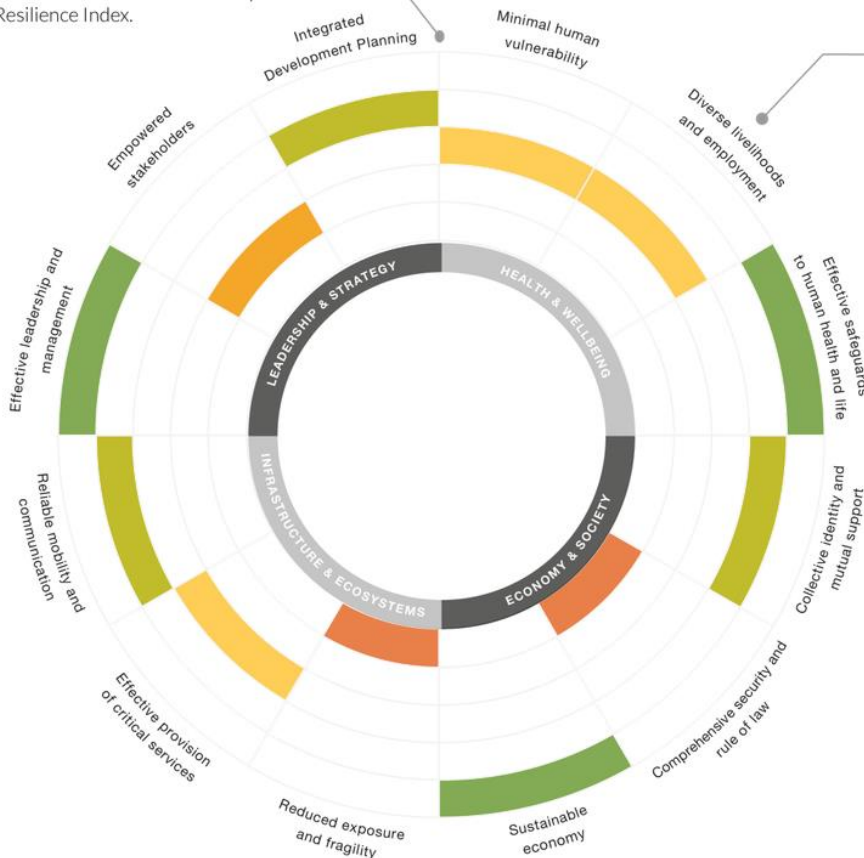

Μέτρηση της Αστικής Ανθεκτικότητας (V)

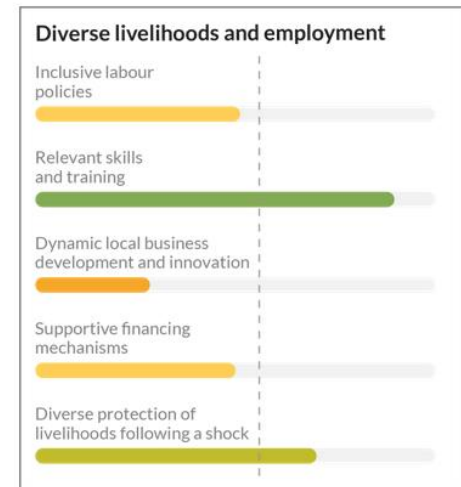
-18-

- Μέθοδος αξιολόγησης

The radial diagram shows the performance of the city on each of the 12 Goals of the City Resilience Index.

For each goal, scores for constituent indicators are displayed in the Indicator dashboard below the radial diagram.

Worst Best

Resilience performance can be interpreted using the above scale.

Μέτρηση της Αστικής Ανθεκτικότητας (VI)

-19-

- Αξιολόγηση Πόλεων

